

Poština v državi SHS pavlačena.

Naročnina lista: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, štiri leta K 30—, izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravištvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Pozanesna Novilka stane 1 koroška

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

97. številka.

Maribor, dne 2. septembra 1921.

Letnik XIII.

Nič več „mili“ zavezniki.

„Balkan“, ki je imel prej toliko po vedati, kaj smo vse dolžni „milim in dragim“ zaveznikom, govori sedaj vse drugače. Prej se je dajalo, pobij separatiste, batinaj Radičevce, ščuj italijanske topove na Ljubljano, ki ne pripozna nove državnosti Pašič-Pribečičevega izvora, sedaj pa lepo po vrsti naševa, kaj so nam vse ugrabili in kje so nas vse oškodovali. Uvodnik v št. 224 se končava:

„Po krivici vlade žanjemo neuspeha naših interesov; vlada je glavni krivec, naj se pokori in prilagodi zahtevam naroda, ali pa takoj odstopi!“

Prej: živeli mili zavezniki, živeli rešitelji naše domovine demokrati in radikali, danes pa: oropali ste nas, pijete nam srčno krv in vlada naj odstopi — bolje danes kot jutri!

Res, visoka pesem — včeraj slavospév, danes kletev.

Arhivi avstrijske špijonaže romajo v Beograd.

Lepo število današnjih „državotvorcev“ izhaja iz vrst najokrutnejših hiapcev avstro-ogrskega nasilja in še vedno ni roke, ki bi iz ruševin nekdanjega trinoškega prestola izvlekla knjigo novih judeževih grehov in nagrad. Zdaj in zdaj se čuje, da so tu in tam našli arhive avstrijskih špijonaških central in javnost napeto čaka na razkritja. Seveda se vsakokrat mnogo obeta in pri tem povdarja, da bo s tem obilo dela, nazadnje pa se vse skupaj temeljito omota, zapčati, poveže in zaklene ter pošlje v Beograd.

Beograjska „porodica“ ni samo policiana, da nas zastopa na zunaj, da vodi naše finance, vojsko in sploh vse važne posle, ona ima tudi edino prave roke, da išče in obsoja naše narodne zločince. Ona, edino sposobna, edino čista in merodajna ima radi tega seveda „puno posla“ in zato ni čuda, da tako dolgo čakamo na razkritja.

Pregledovanje špijonskih arhivov je jako važno, ker se med njimi nahajajo častiljiva imena raznih „državotvornikov“, ki pa v interesu države nikakor ne smejo priti v javnost. Zato se prevoz v Beograd vsakokrat prav posebno pospeši, da ne bi kako „proti-državno“ oko naletelo med listi in omoti na znana imena. To se pa včasih vendarle zgodi, kot n. pr. sedaj, ko je 54 škrinj spisov „črnega kabineta“ z največjo naglico romalo iz Sarajeva v Beograd.

„Crni kabinet“ je bil središče avstro-ogrske balkanske špijonaže in ker se že precej govori o intimnih odnosih raznih Velesrbov do avstrijske in madžarske diplomacije, je naglica arhivskih transportov v Beograd prav umljiva, četudi ni kaj prida, ker je splitska „Sloboda“ št. 7 le ujela sledečo, prav značilno notico:

„8. 11. 1913, P. 154 — An Danilo Dimović — Sarajevo. — Für ein zu gründendes selbständiges serbisches Parteiblatt 15.000 K.“

Kake „samostojne“ srbske liste je Avstrija ustanavljala in kako vlogo je igral gospodin Dimović, je jasno, treba dodati samo to, da je ta gospodin — prej sarajevski advokat — danes velika osebnost v demokratiški stranki, ki eika in stremi za poslaniškim mestom na Dunaju.

Roke, ki so prejemale judežove groše, vozijo butare in škrinje svojih starih grehov v Beograd, da jih zakrijejo.

Pandurska uredba.

Daieč smo zašli! „Uradni list“ št. 103 prinaša „uredbo o nagradi fi-

nančnih uslužbencev pri pobiranju davkov“ — to se pravi, da je finančarjem zraslo v rodovitnih tleh centralizma drevo polno vabljivega dinarskega sadja, ki kliče, miče in vabi finančarsko dušo k izmišljevanju posebnih metod za uspešni davčni pritisk. Bolj ko bo vil, pritiskal, ožemal in slačil, več mu bo odpadlo od tega žlahtnega drevesa — nagraden bo procentuelno po uspehih.

S tem se najuspešnejše pobija davčna morala, to je zavest, ki posameznike pripravlja do tega, da prispevajo sami od sebe za skupnost naroda in države. Človek, ki je iztuhtal to „uredbo“ odgovarja po svoji mentaliteti tistim, ki so ob preobratu snovali po južni Srbiji pandurstvo. Pandurji so zbirali za državo „državno“ blago — to je vso zapuščino avstrijske vojske in sicer na tak način, da je srbska vas s svojimi pandurji oplenila turško, turška pa srbsko. Kdor je nasilnejše postopal, je več nagrabil in več ko je nagrabil, boljše je pri tem živel.

To pandurstvo je rodilo krvave poboje, izpdkopavalo moralo, podžigalo strasti, metilo nezaupnost in zahrbito, zakrknjeno sovraštvo. Po Sandžaku se vsled tega praznuje krvavi hajram, preganjajo se krivi in nedolžni in vse vojaške akcije, komisije, posvetovanja še niso vladnih mož izučile tako daleč, da je treba popolnoma na novo začeti in to na moralni podlagi najprej zgoraj, potem pa spodaj.

Samodržci vladajo in vodijo državo, narod naj bo raja, valpetom dobra nagrada. Kar je zgradila moralna vzgoja in ljubezen do rodne grude in narodno-državne skupnosti, to ruši danes okrutna pandurska pest v divjem tekovanju nasilnih nakan.

Naši konzuli.

Beograjska porodica se baje pripravlja, da pošlje iz Amerike izgnanega konzula sedaj na Dunaj. Dr. Budisavljevič pa naj bi šel za enkrat v Prago. Imajo še druge „razporede“ pripravljene, ker je za vse države z zdravo valuto jako dosti kompetentov, ki imajo vse polno patrijotičnih zaslug, pridobljenih v delu, ki je dosti nesto in malo časa jemalo. Vse te „razporede“ inscenira gospodin Tiča Popović, pomočnik ministra zunanjih zadev — mož, ki se je že neštetokrat „proslavil“. Sedaj mu beograjski listi očitajo, da je s svojo nemarnostjo zakrivil propast velike množine hrane in raznega materiala pri izpraznitvi Baranje in pa to, da se lahko obriše mo za 25 milijonov v izpraznjenem ozemlju neplačanega davka.

Srečna država, ki ima take uče!

Mračne sile.

Pod tem naslovom piše „Balkan“ št. 225 z debelimi črkami: „Gospod Svetozar Pribičević, katerega je gosp. Ciovarič predložil za jugoslovanskega diktatorja se je zgubil v mračnih metodah, ki kompromitirajo duh demokracije (?) današnjega režima. Za nje ga so najeti in plačani neodgovorni elementi in celo neki list je podkupljen, o čemur se bode pa pozneje govorilo.“

Vrši se neka ostudna akcija, samo zato, da bi ostal g. Pribičević na površju, kateremu se imamo zahvaliti da prihaja do takega razpada v državi. Za sedaj samo toliko, kmalu pa obširnejše!“

Lepe stvari se nam še obetajo! Dobro organizirana policija policajdemokratskega ministra je navadna hajka in pa reklama za njegovo sposobnost, ki se po zgornjem namigavanju poslužuje metod sandžaskih kačakov.

Kdo bo profi njemu „zaščitil“ državo?

Naš najnovejši „uspeh“.

V naši „zunanji politiki“ beležimo „uspeh“ za uspehom“. Včeraj smo izvedeli, da je medzavezniška komisija v Szent Gothardu izdala našim prekmurskim finančnim in orožniškim oblastem ukaz, da morajo najdalje do 26. t. m. do 4. ure popoldne izprazniti sledeče občine: Strgarjevo, Zabjo vas, Edelsbach in Budašino. (To se je v omenjenem času tudi zgodilo, op. ur.) Naše orožniško in finančno osebje je imenovane občine zapustilo, ter zavze lo določeno demarkacijsko črto. Pismo šeta Szentgothardske ententne komisije, s katerim je bila evakuacija ukazana so naše oblasti odpustile pokrajinski upravi v Ljubljano.

Navedene občine pripadajo po mnenju komisije — Avstriji. Zelo smo radovedni, kaj je naša vojaška in politična oblast ukrenila, da nam po fiasku v Baranji prihrani to novo blamažo v težko osvobojenem Prekmurju. In zopet smo prepričani, da bo vsled malomarnosti naše vlade triumfirala premagana Avstrija!

Inkvizicija po zaporih.

„Balkan“ št. 224 poroča o tem, četudi nerad, kakor sam prizna; pravi, da so došli že mnogi dopisi, ki slikajo nečloveško okrutnost raznih profozov in policajev nad jetniki in ker je vse to strašna sramota za vlado in državo, je direkcija lista te stva ri postila neobjavljene. Sedaj se pa ne da več prikrivati, ker sta tudi dva druga beograjska lista začela to strašno nekulturo in sramoto razkrivati javnosti. Najprej so vesti o mučenju jetnikov prihajale iz Crne gore in južne Srbije in prav radi so beograjski krogi te vesti indentificirali s protidržavnim rovarjenjem. Danes pa tudi to ne gre več, beograjski meščani sami govorijo, da je bolje izvršiti samoumor, kot nekaj dni prebiti v policijskih zaporih, v umazanih luknjah ali pa celo v zloglasni „Glavnjači“. Zveri v človeški podobi bijejo jetnike z vrečami polnimi peska, breajo z nogami itd. Vse to ni pretirano, pravi „Balkan“, uboge žrtve so svedoki in ljudska govornica — tako razširjena, kot ta — ne more biti brez tehtne podlage.

Korupcija v ministrstvu policije je privabila najgrše in najokrutnejše elemente, ki s svojim živinskim ravnanjem pokrivajo s sramoto vse, kar nam je bilo čisto in sveto. Članek zaključuje s pozivom na vse merodajne faktorje, da pri časti in poštenju prepričijo in iztrebijo te izrodke divjaštva, policijske organe, ki so te zločine zakrivali, treba kratkoma lo postreliti, višje organe, ki so to trpeli, ali celo podpirali, pa brez milosti linčati.

Tako „Balkan“, — brez komentarja.

Koliko dolgujemo inozemstvu?

V državi, kjer se kršijo parlamentarna načela, se seveda tudi finance skrivajo v gosti megli tajne, zakulisne politike. Samo tu pa tam se sliši, to in ono in številke, ki se včasih pokažejo, so gorostastne in ne ravno razveseljive.

Tako smo n. pr. dolžni inozemstvu:

40 milijonov dolarjev,
3456 milijonov frankov,
327 mil. predvojnih avstr. kron,
1036 milijonov jugosl. kron,
639 milijonov dinarjev

in če se vse to po današnji valuti primereno pomnoži in sešteje, znaša svota 46 milijard 582 milijonov jugosl. K, od katerih se plačuje letno po 6% nič manj kot 2 milijardi 800 milijonov K obresti.

Toliko je po demokratiških vesteh očitno, (glej „Jutro“ od 28. avgusta) drugo bo pa skrito, kot marsikaj v naši državi.

Nemški poslanec Erzberger.

Fanatizem nemškega reakcionarstva je zopet poseg? po najskrajnejših sredstvih — izvršil je politični umor in odtrgal katoliškemu centru staroga, izkušenega voditelja.

Erzberger, sin revnih delavskih starišev, sprva ljudskošolski učitelj, so je z neumorno pridnostjo povspel do najvišje politične moči v Nemčiji in je skoraj 20 let vodil eno najmočnejših nemških strank — katoliško centrum, ki se je pod njegovim vodstvom postavil na strogo republikansko in socialno stališče.

Nemški monarhisti so ga že leta 1919 poskušali odstraniti nasilnim potom, a atentati niso uspeli. Pozneje so ga hoteli moralno ubiti, obdolžili so ga krive prisega in veleizdaje in mu naprtili prosludni proces z ministrom Helfferichom. To ga je globoke potrla in umaknil se je iz političnega življenja, do pred kratkim, ko se je zopet pojavil na političnem pozorišču.

Padel je v 45. letu svoje starosti. Nemčija je postala klasična dežela političnih umorov. Vse žrtve: Eisner, Rosa Luxemburg, Liebknecht, Haase, so pripadale politični levici, ki pa še do danes ni bila v stanju, da prepriči ekstremne nakane desniciarjev — starih generalov, in junckerjev, ki držijo nemoteno hujskajoča zborovanja.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Naš kralj Aleksander bo v kratkem čisto okreval in je pričakovati njegove vrnitve v Beograd v nekaj 15 dneh. Za kraljev sprejem se že vršijo sedaj priprave in je sklenjeno, da se na dan Aleksandrovega povratka v prestolico ukine državna žalost. Beograjske oblasti so že pripravile veliko število onih, ki bodo napredovali, odklikovali in pomiloščeni na dan kraljevega povratka.

ALBANIJA.

Albanci se zopet med seboj puntajo in grizejo. Iz Aten znajo poročati preko Rima, da vre v albanski Kroji. Ako se bodo ti krojski nemiri razpasli, bo prekinjena zveza med severno Albanijo in tiransko vlado.

MADŽARSKA.

Iz zadnjih poročil je razvidno, da madžarska vlada noče prepušiti Avstriji Zapadne Ogrske. Min. predsednik grof Bethlen je sicer izjavil, da hoče madžarska vlada trianonsko pogodbo točno izvršiti ter da si hoče s pridržitvijo nekaterih delov Zap. Ogrske pridržati neko garancijo za avstrijske obveznosti v znesku 35 milijard kron, vsekakor pa je vlada vsled terorja madžarskih tolp silno omajana, kar je o azati v demisiji zunanjega ministra grofa Banffyja. Budimpeštanski listi soglašajo z vladno izjavo in pišejo, da so dogodki v Zapadni Ogrski le samo oduševljena manifestacija narodnega ogorčenja. Angleški listi so mnenja, da zavezniki ne bodo pod nobenimi pogoji dopustili kršitve trianonske pogodbe, ki dodeljuje Zapadno Ogrsko Avstriji.

GRSKA.

Grška ofenzivna akcija je trčita zopet na znatne ovire, tako, da je grška armada prešla že v defenzivo. Kemalisti razpolagajo z okoli 80 tisoč možmi pehote in dobivajo nova ojačenja s Kavkaza in Cilicije. Komaj pridobljeni Eski-Sehir so zapalili ter ga zapustili. Carigradska uradna poročila potrjujejo poraz Grkov.

INDIJA.

V indijski pokrajini Malabar so organizirali pripadniki muslimanske veroizpovedi pobuno, napertino proti Angležem. V mestu Tirurangari so napadli angleško posadko, ki se je morala umakniti v Calicut. V stasi so razdejali javna poslopja, razbili železniške proge in barikadirali ceste. Ropanje je bilo na dnevnem redu. Angleški listi poročajo, da so se mohamedanci uprli iz političnih in verskih razlogov, vsekakor pa je gibanje nastalo vsled žalostnih socialnih razmer v tamošnji pokrajini. Indija bo najbrže dobila obširno samoupravo. „Daily News“ poroča, da je lord Reade, novi indijski podkralj, odpotoval v Indijo z namenom, da pripravi za to samoupravo jasen program.

V Slovenski Bistrici bo 11. septem. velik ljudski shod!

Politična poročila.

Katoliški shodi po posameznih okrajih na Kranjskem se vršijo z izvrstnim uspehom. V nedeljo, 4. septembra, sta dva taka shoda, eden na Brezjah, drugi v Ribnici. Na teh shodih nastopata kot govornika tudi postanca dr. Korošec in dr. Hohnjec. Prvi govori na Brezjah, drugi pa v Ribnici.

Radikalni pokret med Slovenci. Današnji „Narod“ poroča, kako se je osnovala v Kočevju krajevna organizacija radikalne stranke in kdo in kako so njeni odborniki. Odboru stranke načeljuje znani dr. Sajovič, podpredsednik mu je pa ravnatelj Trboveljske družbe. Odborniki so kar trije uradniki davčnega urada in sicer: 1. nadupravitelj, 1. upravitelj in 1. davčni iztirjevalec. Ravnokar omenjena družba bo imela gotovo „silno“ privlačno moč, ker so v njej kar tri sile jugoslovanskega davčnega vijaka.

Čehoslovaška in Jugoslavija — proti Madžarski. Seve, govori in piše se, da boste Čehoslovaška in naša kraljevina nastopile proti Madžarom z oboroženo silo, ker ti ne izpolnjujejo točno vseh točk mirovnih določb. Čehoslovaška je že zaukazala svojemu pariškemu poslaniku, naj izposluje pri vrhovnemu svetu mandat oboroženega nastopa napram Madžarom od strani Čehoslovaške. Ali se je pač tudi naša Jugoslavija potegnila v Parizu za mandat oboroženega nastopa napram Ogorom, je pa drugo vprašanje. Za Jugoslavijo zadostuje, da samo grozi!

Dnevne vesti.

Kaj vse je govoril minister dr. Kukovec na demokratiških shodih v Sloveniji v mesecu avgustu? — Na to vprašanje nam je dala odgovor „Nova doba“ od torca, ki prinaša v tej številki izvleček Kukovečevih govorov. — Med drugim je naš mili minister trdil, da lahko opraviči svoje delo pred javnostjo kot demokrat (res!). Dr. Kukovecova navada je bila, govoriti resnico v škodo popularnosti. (Kedaj neki je bil g. Lojze popularen?) Dr. Kukovecovo 15mesečno delo bo po njegovim mnenju v čast mojim (Kukovečevim) volilcem. (Podpišemo, ker gliha vkup štrih!) Dr. Kukovec sam priznava, da bo njegovo delo imelo posledice za dolgo dobo. (Verjamemo!) G. minister je zmolił confiteor svoje duševne revščine v besedah: Ni moža stvar k vsaki stvari govoriti, znano je bilo, da dolgo molčim. (Kadar je doslej dvignil g. Kukovec svoj demokratiški jezik, bi bilo za njega in celo Jugoslavijo boljše, da bi sploh bil molčal.) Kako se je gospodu ministru pribubilo ministriško korito, priznava sam, ko pravi: Nisem bil gani, ki vsak hip preti z izstopom. (Verjamemo, ker vsak demokrat se drži — polnega korifa kot klop kože.) Izkušnja je naučila g. ministra, da je najslabše zastopstvo važnih interesov, če se zastopnik osmeši s svojo netemeljivosti. (Kot se je g. dr. Kukovec svoj čas kot trgovinski minister v Londonu.) „Novi dobi“ prav lepa hvala, da je prinesla sukus dr. Kukovečevega evangelija, h kateremu se bomo še povrnili.

Minister Kukovec ima kovčeg vedno pripravljen, kakor je sam dejal v svojih klobasarijah raznim „cenjenim omizjem“ in kar „Nova doba“ št. 101 imenuje „govori o važnosti stvarnega sodelovanja na upravi.“ Torej kovčeg je pripravljen! Zakaj? Hlapec, ki hodi na dnino, rokodelce, ki gre po „šteri“, pobere svojih sedem češpelj, ko vidi, da ni več potreben, Kukovec pa je pobasal že vse mogoče nezauptnice, pa še vendar ne gre in tako je menda njegova bisaga samo zato še odprta, da v njo čim več pobaše, dokler je še čas, ker tudi trofi vedo, da so jim dnevi šteti.

Kukovecove želje do jubilarja g. Tavčarja. Kot političar k političarju je stopil Lojze Kukovec pred jubilarja z željami „Spominskega lista“ v „Slov. Narodu.“ V lepo pozo se je vrgel, češ, kar je bilo tebi drago in sveto, pot, katere si ti hodil, vse, vse to smo jaz, dr. Kukovec in še nekaj takih, zasedli; korakamo lepo po njej in samo to je težko, da za nami niti toliko ljudi ne gre, kot nekda za teboj. Glavna želja demokratskega ministra je pač ta, da si želi več ljudi za stalažo in da naj dr. Tavčar pozove k „redu in konstruktivnemu delu“ one množice, ki pač danes demokratom manjkajo in zaradi katerih še g. minister danes zavida davno prošlost g. jubilarja. Te želje Tavčar ne bo mogel izpolniti in bi je bržčas tudi ne hotel, ker Kukovec sam pove, da se je jubilar „deloma družbe naveličal, deloma pa mu ni konvenirala in zato zadnji čas ni formalno vodil stranke.“ Res, slabo laskanje za Kukovec-Zerjavovo družbo ob tako slovesni priliki.

Zarota proti ministru Pribičeviću. V Zagrebu je vojna policija izsledila neke mlade ljudi, ki so si baje stavili za nalog, ubiti ministra Pribičevića ob priliki kraljevega pogreba. Razpletla se je seveda velika, tajna preiskava; zviža se jara kača samih procesov. Čudno se nam zdi, da ob istem času tako pišejo beograjski listi kot smo na drugem mestu iz „Balkana“ navedli Stvar ima svoje posebno ozadje, ker ob istem času, ko policija lovi nove atentatorje, imenuje ugleden beograjski list gospoda ministra policije „simulanta-boritelja proti antidržavnim elementom“. (Glej „Tribuna“ od 28. avg.)

Čemu veliki kredit vojnega ministristva? „Pravda“, ki gotovo ni protidržavna, poroča, da je beograjski trgovin o oficirskih fijakerjev, ki vozijo za denar, posamezni oficirji pa redijo po pet, šest lastnih konj ob državnih jastih. Takih in podobnih očitanj je še več in da se ne bi javnost razburila, bode pač lepega dne prišla uradna vest, da je gospodin minister odredil komisijo, ki naj to korporacijo odstrani. Kaj bo? Oficirski fijakerji bodo naprej vozarili, konji naprej žrli, minister naprej zahteval velike kredite in narod bo čakal, da korupcija zgine. Kako se naj to zgodi, pa mi ne vemo, ker nimamo državotvornega duha, kot naši demokrati.

Odčitki od kolekovanja denarja. Finančno ministristvo bo v kraškem dokončalo zbiranje materijala glede 20-odstotnega odbitka o priliki markiranja kronskega novčanice. Do 8. septembra bo generalni inšpektor tega ministristva zbral bičke priznanic in na to naj bi se kmalu začelo izplačevanje. To vest prinaša „Jutro“ od dne 1. t. m., veliko zaupanje pa nam ne vzbuja, ker se vse prevede na „skoraj, v kratkem in kmalu“ obeta. To nismo vajeni, ker je povsod „puno posla“ in ker je „zbiranje materijala“ rabilo toliko časa, res ni upati, da se bodo bloki tako hitro pobrali.

Kaj vse lahko postane teolog v Jugoslaviji. V „Službenih Novinah“ z dne 21. m. m. se nahaja sledeče imenovanje: „Za časnega Komisarja železniške policije v Zombolju postavljamo v rang u policijskega pisarja I. klase Ljubomira Nikoliča, dovršenega teologa.“ — Naš famozni Pribičević je prišel, kakor vse izgleda, na novo misel. V Srbiji je bil doslej običaj, da so se pravoslavni teologi po dovršenih izpitih posvečali tudi drugim poklicem. Takozvane „bogoslovne škole“ so bile zatočišča vseh tistih, ki se niso mogli prav odločiti za bodoči poklic. Zdaj bo policijski minister uporabljal v policijski službi tudi pravoslavne bogoslov-

ce. Upajmo, da se bo s temi postavljani omilil policijski režim v naši toliko preizkušeni Jugoslaviji.

Naše „istrage“ so tako tajstvene, prikrite in zakulisne, da se celo list „Balkan“ huduje. V štev. 226 pravi, da imajo beograjske sodnijske oblasti svoj poseben način, voditi preiskave in procese, ki ne odgovarja načinu in metodam drugih kulturnih držav. V Franciji je javnost natančno zasledovala vse razprave, pri nas je pa vse prikrito, dasiravno je bolj kot kje drugje potrebno, da javnost vidi zločin in pravico, ki kaznuje. Na tal način seveda ni pričakovati, da bi javnost znala ločiti dobro od zla, ker se celo slučaj, ki so toliko senzacije izzvali, naenkrat pogreznejo v temo tih in prikritih razprav in sodnih izrekov. Na primer, o žandarju Krušiču se še danes ne ve, ali bo obsojen ali oproščen kot „patrijot“.

Dobro smo zastraženi. Niti vedeli nismo, da nas ob meji proti Madžarom in Avstrijancem čuvajo oficirji in vojaki Wranglove armade, sedaj pa čujemo, da je ministrski svet v Beogradu dne 31. m. m. odobril kredit od 420.000 dinarjev za njihove plače. Večkrat čitamo, da so meje zelo nesigurne, zlasti proti Madžarski, da se jihotapi in vohuni in da celo včasih ljudje na nepojasnjene načine zginajo, sedaj pa si to tako tolmačimo, da je najbrž še premalo Wranglovecev na naših stražah. Če država enkrat na tako važnih mestih trpi tujo soldatesko, je to znamenje, da ji je več za „Söldnerwesen“, kot pa za dobro, moralno vzgajeno domačo vojsko.

Donski kozaki nas bodo zaščitili napram Arnavtom. Iz Soluna so poslali v našo kraljevino 250 donskih kozakov, ki so sprejeti v našo vojsko kot posebna straža ob albanski meji. Čutimo se varne, ker nas ščitijo kozakibegunci!

Orožnik — roparski morilec. V Sarajevu so dne 31. m. m. obsodili pri vojaškem sodišču na smrt orožnika I. Bezmanova, ker je umoril in ropal trgovca Luko Nikuliča. Prej Krušič, žandar, ki je v vlaku ustrelil mirnega potnika, sedaj Bezmanov, ki posnema kačake in to naj bodo stebri in čuvaji javne varnosti. Pravi, da je takih še več, da se pa o njih zločinih le samo tedaj kaj sliši, če se dogode v prečanskem svetu, kar se pa dogaja po južni Srbiji, to pa pade vse na rovaš pravih kačakov.

„Propis“ in življenje. S posebnim ozirom na današnje „demokratično“ naziranje in na gospodarski položaj je komanda mesta Maribor zahtevala od rezervnih častnikov izjavo po naslednjih točkah: 1. Ali je Vam znan člen 312 službenih predpisov? 2. Je-li veste, da je 12. julij državni praznik? 3. Je-li Vas je klub rezerv. oficira o tem obvestil? 4. Ste se li udeležili slovesnosti po predpisu in če ne, zakaj ne? — Pravi odgovor je samo ta, ki velja za večino in to je, da je del rezervnih častnikov v državnih službah, ki imajo itak svoje predpise za razne državne svečanosti; drugi večji del pa je v privatnih poslih in povečini v tako težki borbi za kruh, da ni časa ne za oddih in ne za parado; eni in drugi pa nimajo toliko plače in tudi ne kredita od države, da bi si nabavili predpisano uniformo srbskih oficirjev od šajkače do gamaš in še izrecno predpisanih usnatih rokavic povrh. Civilne plače niso enake oficirskim in o gmotnem položaju večine rezervnih oficirjev bi se lahko tudi vojaški dostojanstveniki poučili, da ne bo potrebno, da tem potom njih in javnost informiramo, koliko so razni rezervni častniki ravno v vojaški službi materijelno izgubili.

V zaščito javne morale. Bosanska deželna vlada je izdala naredbo, po kateri se grda navada preklinjanja in psovanja kaznuje z globo 200 do 1000 kron ali z zaporom 3 dni do enega mesca. Kdor mentaliteto bosanskega prebivalstva pozna, ve, da se skuša s to naredbo podkrepiti tudi javna varnost. Preklinjanje ima v Bosni čisto krvave posledice. Srbi imajo namreč navado, da kolnejo muslimanom na svoj izrazito pristen način ne samo celo pleme, rod in familijo, temveč tudi koran, mošeje in ves Mohamedov raj, muslimani pa, ki ne preklinjajo, odgovorijo na taka psovanja večkrat z nožem.

Intrigantstvo v državni službi. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu službuje Nemeč Gertner, ki je od preobrata do današnjega dne z energijo in vztrajnim delom uredil — skrajno neurejen promet na bosanski železnicah. Toda podravnatelj Gertner ima smolo, ker ni pravoslavne vere. Nadaže se Gertner ni podvrgel vplivu sarajevske čaršije, ki je komandirala in še komandira s svojo čokorilovščino vse predstojnike uradov. Ker je vrgel nekega Velesrba iz službe, haranguira sedaj slednji tako proti imenovanemu podravnatelju, da ga bo ministristvo se obračaja gotovo vpokojilo. Najprej se vpokojili poštnega ravnatelja Dekaniča, zavednega Hrvata, ki je uredil poštni promet, sedaj pa je postal Gertner žrtev velesrbskih šovinistov. Kam nas tako počenjanje privede?

Cerkvena politika in „Tabor.“ V sedanjem pomanjkanju žurnalističnega gradiva je mariborskemu „Taboru“ zadnja rešilna bilka cerkvena politika in vatikan. Včerajšnji „Tabor“ oglodava papeževo pismo tržaškemu škofu, v katerem je obsodil sv. Oče fašistovska divjaštva. Ubogi „Taborov“ člankar je pozabil, da je isto snov že 29. avgusta obdelala njegova demokratska zlahtakrog „Jutra.“ „Jutrov“ in „Taborov“ uvodnik, ki pa razkrivata oba rane liberalnega neznanja cerkvenopolitičnih razmer, sta si po vsebini in stilu sorodna v prvem kolenu ali z drugimi besedami: „Tabor“ je zopet enkrat zasedel na pot žurnalistične kleptomanije.

Državni dohodki rastejo. O tem dejstvu zna poročati „Tabor“, ki trdi, da bo ta narastek državnih dohodkov ugodno vplival na povznanje našega kurza. Kako visoko so narasli naši državni dohodki pod sedanjim demokratičnim režimom, nam pove današnja „Straža“ na prvi strani.

Samostojneži ugibajo. Naši samostojneži ugibajo, kje neki tiči vzrok, da jim ljudstvo vsepovsod obrača hrbet, da so njihovi shodi tako klaverni in da njihovi poslanci na shodih niti govoriti ne smejo. Odgovor je pač lahek. Naš kmet ve, da so se samostojneži vrnjali liberalnemu kapitalizmu, ki je največji sovražnik slovenskega ljudstva. Naš kmet ve, da so ga samostojneži za mastno nagrado prodali beograjskemu centralizmu, ki nas vsako leto izžame za par sto milijonov kron. Naš kmet dobro ve, kako so srbski kmetje obsodili naše samostojneže, ter jim zabrusili v obraz, da so „profitmašerji“ in največji škodljivci kmetkega stanu. Slovenski kmet ve, da so samostojneži glasovali za zloglasni „kancel-paragraf.“ Slovenski kmet torej prav dobro ve, da nosijo naši samostojneži na sebi pečat judeževga izdajstva in tega pečata ne bo mogel noben samostojni minister, noben njihov poslanec in noben njihov shod izbrisati!

Tako skušajo smešiti Cerkev! Celjska „Nova Doba“ prinaša sledečo notico: „Cesar Franc Jožef svetnik?! Da bodo lahko naši gg. duhovniki, ki se ne morejo ločiti od habsburških krivosesov, še zanaprej imelo sliko vsaj enega Habsburgovca, namerava katol. Cerkev cesarja Franca Jožefa proglašiti svetnikom. Zdi se nam, da bo kanonični proces precej težek!“ Ni liberalcem na tem, da vržejo nam poleno pod noge, saj dobro vedo, da smo mi sklenili z Habsburžani svoj račun, ko so še oni „pogumno“ nosili odlikovanja in uniforme, ali glavno jim je, da dajo izraza svojemu sovraštvu do sv. Cerkve, njenih naukov in posebej njene morale.

Sokol in narodnost. V nedeljo, dne 14. avgusta t. l. je priredil ptujski Sokol veselico v Središču. Da tistega dne noben član ptujskega Sočana ni videl znofranosti cerkve, o tem ni nobenega dvoma, kajti Sokol pozna in časti več bogov in boginj, pred vsem boginjo ženske lepote, boga zakladov. In bogastva ter boga opojnih pijač. In kakor pri vsaki taki priliki, so tudi v Središču pred vsem na najdostojnejši način slavili boga opojnih pijač. Ni ta namen so si morali izposoditi in kupiti cele zaboje kozarcev in steklenic. Pa kdor bi si mislil, da si bo Sokol kdaj in izposodil tako blago morda pri kakem slovenskem trgovcu v Ptuj, kot n. pr. pri Avgustu Kragherju, ki je tudi Sokol in baje Slovenec, čeprav nima na svoji trgovini iz ponižne sramožljivi osti nobenega slovenskega naziv

sa, bi se zelo motil, pač pa se je zatekel k Nemeu Vogelu. Sokol in narodnost, to sta pač dva različna pojma!

d Nov način izsesavanja. Iz Ptujja se nam poroča: V našem mestu izdelujejo v zadnjem času skrajno slabe klobase. V klobasah je samo goveje meso, zatrujejo pa, da so iz svinjetine. Tudi je klobasam primešane toliko vode, da so zelo neokusne. Klobase prodajajo kilogram po 40 K, dočim plačujejo meso za te klobase po 5 K za kilogram. Oblast, poglej nekoliko na prste tem ljudskim pijavkam!

d Ljubljanskega velikega sejma se bo udeležil ministrski trikotlj: Spahov, Krizman in neizogibni Kukovec. Kje bo neki za dobo ljubljanskega velikega sejma zaposlen ministrski zastopnik kmetijstva in vod. g. Puceč?

d Preostanek naše letošnje zetje dobe inozemci in seve v prvi vrsti — Francozi. Tako je sklenila in bo ukrenila uprava državnih monopolov.

d Kmetije, pozor pred goljufo! Po deželi hodijo neki agenti, ki kupujejo seno. Pri tem strašijo ljudi, rekoče: vojak kupujejo seno od kmetov po dnevnih cenah; ko ga pa kmetije pripeljejo v magacin, jim ga pa plačajo 100 kg le samo po 200 K. S takim siraženjem hočejo ceno pritisniti dol. Take govornice so popolnoma neresnične. Zato, kmetije, ne verjamite in ne nasedite jim!! Ne dajte se zapeljati od takih goljufov!

d Županijski izpiti so napravili sledeči č. gg.: Viktor Lunder, kaplan v St. Vidu pri Planini; Franjo Toplak, kaplan v Pišecah; Janez Oblak, kaplan pri Sv. Benediktu v Slov. gorici; Vinko Munda, kaplan v Smarju pri Jelšah; Polde Amon, kaplan na Črni gori pri Ptujju.

d Na drž. gimnaziji v Mariboru se vršijo vsi ponavljalni izpiti (iz enega predmeta) za preteklo šolsko leto dne 10. septembra od 8. ure naprej. Sprejemni izpiti za prvi razred leta 1921-22 bodo dne 12. septembra od 10. ure dalje; priglasiti se je k sprejemnim izpitom z vpošiljatvijo vpisnih listin, (krstnega lista in zadnjega šolskega izpričevala) do 11. septembra na gimnazijsko ravnateljstvo; priglasiti se sprejmejo tudi osebno še na dan izpita od 8. do 9. ure. — Dodatni izpiti privatistov in obolenih se vršijo takisto dne 12. septembra od 9. ure dalje; zglasti se je pri ravnateljstvu. — Vpisovanje bivših in novih gimnazijcev za razrede od 2. do 8. se vrši dne 13. septembra od 10. ure dalje; ob 12. uri tega dne se redni sprejem zaključuje. — Dan 14. septembra je redni šolski dan. — Podrobni podatki so razvidni iz oglasa v gimnaziji.

d Pričetek šolskega leta 1921-22 na drž. moškem učiteljskem v Mariboru. Na tem zavodu se vrši vpisovanje bivših učencev vadnice ter gojencev in gojenk letnikov v ponedeljek, dne 12. t. m. dopoldne. Učenci, gojenci in gojenke, ki žele nanovo vstopiti na ta zavod, naj se zglase v ponedeljek, dne 12. sept. popoldne v ravnateljevi pisarni. Pri sprejemu v I. letnik učiteljske imajo prednost oni gojenci, ki so izpobili ob vstopu 15. leto in ki so že dovršili IV. razred gimnazije, realke ali meščanske šole. Gojenke se bodo

na tem zavodu sprejemale samo v III. in IV. letnik. — Bivši učenci, gojenci in gojenke zavoda naj prinesejo k vpisovanju zadnje šolsko izpričevalo, nanovo vstopajoči pa krstni list in zadnje šolsko izpričevalo z odhodnico poprejšnjega zavoda. — Ravnateljstvo.

d Starše opozarjamo, da je ptujška gimnazija realna, kjer se ne poučuje grščina, ki je potrebna vsem tistim, ki hočejo biti zdravniki in duhovniki ter vsem, ki hočejo res biti izobraženi.

d Klic iz zasedenega ozemlja! — „Slovenski Narod“ od 30. avgusta piše, da vlada na zasedenem ozemlju na Primorskem veliko pomanjkanje slovenskih učiteljev in slovenskega uradništva, kar je v kvar slovenski narodnosti. Učitelji in uradniki, pristojni v Primorje, bi lahko uspešno delovali na domačih tleh in zato bi marsikdo, ki služi sedaj v Jugoslaviji, prav storil, če bi se povrnil domov. Opaža se, da tiščijo v Jugoslavijo bolj rojeni Primorci, kakor pa službeno v Primorje došli Slovenci. Po raznih uradih so izprevideli, da delo z italijanskimi uradniki ne gre izpod rok in da bi bilo potrebno, razna mesta izpopolniti z domačini. Posredovanje glede namestitve učiteljstva in uradništva bi se moralo izvršiti potem naše in italijanske vlade. Pričakovati je, da se bodo razmere na zasedenem ozemlju sčasoma izboljšale, vsled česar je želeli, da bi imeli na razpolago dovolj svojih ljudi.

d Poziv posestnikom. Oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave v Ljubljani nam poroča: Srbski kmetovalci bi kaj radi postali nekaj svojih pridnih in ukažljivih sinov vsaj za pol leta v uk k našim slovenskim kmetom. Ta misel je v obojestransko korist. Oni posestniki, katerim primanjkuje delavnih ljudi, bi naj sprejeli vsaj po enega ali še več srbskih mladeničev na svoja gospodarstva. Ti mladeniči bi morali opravljati vsa kmetijska dela, hrano in stanovanje bi pa morali pač imeti pri dotičnem kmetu. Kdor želi sprejeti kakšnega takega mladeniča, naj to prijavi najpozneje do dne 20. t. m. na oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave v Ljubljani.

d Pošten uzmovčev. V neki občini v bližini Velike Nedelje se je v marcu t. l. nameraval podati v Ameriko mlad lovec Ivan Petek, a mu je manjkalo potrebnega denarja. Ker mu nikdo ni hotel posoditi potrebne svote, je vkradel svojemu sosedu stricu iz hleva najlepšo kobilo ter jo tiral v Avstrijo, kjer jo je prodal. Nedavno pa se je vrnil iz Amerike in izročil svojemu stricu denar namesto vkradene kobile. Takih uzmovčev je le malo na svetu!

d Krvava rabuka. V Razboru so pred tremi tedni vprizorili fantje na neki veselici krvavo pretepanje. Bilo je več ranjenih. Zrtve pijančevanja!

d Poštnemu uradu Sv. Lenart potrujemo, da noben član poštnega osebja ni pisal in nas ni informiral o vsebini zadnjih dopisov v „Straži“, in „Slov. Gospodarju“. — Uredništvo.

d Rudarje-begunce iz Pečuha bo naša vlada zaposlila v bosanskih in

srbskih rudnikih okrog Banjaluke ter Zenice.

d Proti atentatorjem na kralja Aleksandra je šele sedaj dvignjena obtožnica in sicer proti trinajstim, ker so dva kot čisto nedolžna morali izpustiti.

d Kako lovijo pri nas roparje? V okolici Plevlja so nekeje izsledili in zavohali silovitega roparja Naška Buška, ki je bil tudi soudeležen zadnjih bojev v Sandžaku. Orožniki so ga vkovali v verige in ga tirali pod močno eskorto iz Plevlja v Prijepolje. G. Buška pa je na tem potovanju v senci bajonetov v kljub verigam pobegnil. Sreča je bila ta, da so Buška na pobegu ustrelili.

d Smrt zloglasnega verižnika z valutami. V bližini postaje Innsbruck je padel iz drvečega brzovlaka zloglasni mednarodni verižnik z valutami, Karl Leitner. Bil je na mestu mrtev. Pri njem so našli: 80.500 švicarskih frankov, 4.500 dolarjev, 1 milijon 800 tisoč avstrijskih kron in mnogo drugih valut.

d Nasilstva v Rumuniji. V Bukarešti se je pred par dnevi pričela obravnava proti 400 socijalistom, ki so obtoženi, da so sodelovali pri septemberskih nemirih lanskega leta. Tako pišejo dnevniki. Omenjeni socijalisti so rojaki iz Nove Rumunije (Sedmograške, Bukovine itd.) in jih je reakcionarni general Averescu oropal svobode radi tega, ker so se upirali gnilemu vetru, ki je zapihal iz Bukarešte. Nekaj značilnega pa imamo vendarle na našem Balkanu. Pri nas zatira Pašič komuniste in koketira s socijalisti, v Rumuniji pa pobija Averescu socijalistično „hidro“ in popušča komunistom. Za Evropejca vsekakor čudne stvari...

d Grškega kralja Konstantina bo priznala ententa na pritisk Angležev. Priznanje od strani zaveznikov bo dobil kralj Konstantin, kakor hitro bo končana grško-turška vojska. O priznanju Konstantina bo razpravljala posebna konferenca enkrat koncem septembra in bo zastopana Grejja na tej konferenci po Gunarisu.

d Zastopniki Slovaške kat. ljudske stranke in slovaški škofje bodo poročali koncem septembra t. l. v Rim. To rimsko potovanje kat. Slovačkov bo vodil znani Hlinka.

d Češka narodna cerkev je začela svoj prvi koncil v Prikolonskihah. Pri tej priliki bo izvoljen en škof in praški metropolit.

d Ivanka Orleanska in Beaufort. Nedavno so v katedrali v Winchesteru postavili kip junaške Ivanke Orleanske, da bi s tem pokazali sedanje prijateljstvo med Anglijo in Francijo. V prvem hipu pa niso zapazili, da je ta kip postavljen naravnost nasproti kipu kardinala Beauforta, škofa v Winchesteru, ki je bil svojčas eden izmed glavnih tožiteljev Ivanke. Beaufort je takrat izposloval njeno smrt na grmadi. Sedaj iščejo cerkveni krogi izhoda iz te nevzdržne situacije.

d Falzifikati iz Rusije. Pred nedavno je bilo v „Matinu“ objavljeno neko Ljeningovo pismo, ki toži o razmerah v Rusiji. To pismo je romalo sko-

zi vse mogoče časopise, sedaj se pa objavlja, da je navaden falzifikat protiboljševikov okrog na Finskem izhajajočega lista „Novaja ruskaja žizn.“ Pohlepni kapitalistični žurnalistiki je vsak falzifikat dobrodošel in če se enkrat razkrinkajo, pa po par dneh iztuhataj kaj drugega. Če bi verjeli takim pestrim vestem — popačenim in enostavno izmišljenim — bi si lahko preračunali, da so že vsa ruska mesta v razvalinah in vsi Rusi pod zemljo. Morala se res izgublja iz žurnalistike, posebno iz francoske, ki v strasteh grabežljivega kapitalizma pozablja na vsako previdnost pri svojem lajanju.

d Stradajoči Rusi so prejeli v dobi od 1. do 15. avgusta 1921 — 214 vagonov žita. Beg ljudstva pred lakoto je sedaj prenehal.

d Evropske države po mirovnem sklepu. V pogledu teritorialnega obsega posameznih držav po končanem sklepu mira stoji na prvem mestu — Francija s svojimi 550.986 kv. km. Na drugem mestu je (ako prištejemo Baleare in Kanarske otoke) Španija s 505.197 kv. km. Tretje mesto zavzema Nemčija s 473.314 kv. km. Četrto mesto zavzema Švedska s 439.178 kv. km. Na peto mesto pride Poljska s 360 tisoč kv. km. Na šestem mestu se nahaja Finska s 325.527, na sedmem je Norveška s 322.909, na osmem Velika Britanija in Irsko s 313.649, na devetem Italija s 310.776, na desetem Rumunija z 292.000, na enajstem Jugoslavija z 225.000, na dvanajstem Češka s 150.884, na trinajstem Čehoslovaška s 141.632, na štirinajstem Island s 104 tisoč, petnaisto mesto zavzema Madžarska z 92.500, šestnajsta je Portugalska s 91.998, na sedemnajstem mestu se nahaja Grönland z 88.000, na osemnajstem je Bolgarija z 87.445, na devetnajstem pa Avstrija z 81.879 kv. km itd. Po številu prebivalstva je na prvem mestu Nemčija s 60.837.579 prebivalci. Druga je Velika Britanija s 45.000.000, na tretjem mestu je Francija z 38.000.000, potem Poljska s 27.000.000 Španija z 20.000.000, Rumunija s 15 in pol milijoni, Jugoslavija s 14 in pol milijoni ter Čehoslovaška s 13.700.000 i. t. d.

d Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 177½—178½ naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 18—19, za 100 čehoslovaških kron 210 naših, za 100 nemških mark 206—210 naših kron, za 100 laških lir 772—774 naših kron.

d Veliko zidno karto kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v merilu 1:800.000 je izdal „Umjetničko-nakladni zavod Josipa Čaklovič v Zagrebu.“ Priredila sta jo po službenih, statističnih in kartografskih podatkih profesorja V. Marinkovič v Beogradu in Radoslav T. Tomič v Zagrebu. (Ta stenski zemljevid, 121 krat 91 cm velik, v več barvah, je jako snažno izdelan. Meje Slovenije, Hrvaške in Slavonije, Bosne in Hercegovine, Črnegore in Srbije so zaznamovane, tudi železnice, ki so šele projektirane, posebej označene. Zemljevid, ki bo v olepšavo vsakega urada, šole itd., se toplo priporoča —

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(12. nadaljevanje.)

„Zakaj?“ je vprašala Valerija malomarno. „Ali je še bolj nadležna, tista nova noša, kot sedanja?“

Mirna je nasipala dovolj zlatega prahu med lase, vzela je glavnik med zobe, si nežno djala bogat kostanjevi koder Valerijin krog zapestja, podložila srebrno ploščico ter kljub glavniku med zobmi nadaljevala z veliko spretnostjo:

„Nadležnosti pravzaprav ni prav nobene, gospa, za tisto, ki ima take krasne in mehke lase kakor ti.* Kako veselje, kak užitek, jih tako-le puščati skozi prste —! Daj si jih splesti in oviti krog čela, to bo krona, ki bi jo kraljica nosila! Kajti skrivati take lase, kakor so tvoji — kakor je rekel gospod prav danes zjutraj —

„Kak gospod? Danes zjutraj?“ jo je ustavila Valerija in rahlo zanimanje se je pojavilo na njenem lepem obrazu. „Licinij, moj plemeniti sorodnik?

* Rimljani so se tikali.

Njegovo mnenje je zares nekaj vredno!“

„Več je vredno, kot njegovo darilo!“ je dejala Mirna in pokazala na srebrno košarico, ki je stala na častnem mestu na mizici. „Takega darila k rojstnemu dnevu še nisem videla — par cvetlic in šop fig — pa najboga — tejši gospoj v Rimu! — Seveda, darilo je prinesel sel, ki bi se ga tudi sam božanstveni Jupiter ne sramoval! — Najlepši mož, ki mi je kedaj prišel — pred oči!“

In Mirna se je nagnila v stran, da bi njena gospodarica ne videla — rdečice, ki jo je občila pri spominu na lepega suznja.

Valerija je kaj rada slišala o lepem možeh, njena malomarnost se je zdramila, s prstmi si je popravila lase raz čelo.

„Naprej!“ je rekla, ko se je Mirna obotavljala, željna, da bi čula kaj več o tem zanimivem predmetu.

Toda sobarica je začutila zlato veržico krog vratu in se nanovo spomnila svoje obveznosti.

„Tribun Julij Placid je govoril o tvojih laseh“, je rekla, „on, ki ceni

vsak koder na tvoji glavi više kot cel zaklad zlata! — Ah! V celem Rimu ga ni človeka, ki bi imel tako izbran okus, kakor on! Samo da si ga videla tisto jutro v njegovi škrlatno vijoličasti togi in njegove drage kamne, svetlika-joče se v solnce, in njegov voz in pa mlecnobeke konje, najplemenitejše, kar jih ima Rim! — Ah! Da bi jaz bila gospa in bi mene snubil tak mož —!“

„Mož praviš da je?“ ji je posegla Valerija v besedo in se zaničljivo zasmejala. „No — če so taka kodrasta, pomaziljena, duhteča, globobrčata bitra možje — no, potem je čas, da se pripravimo me ženske, ker sicer boče možatost in pogumnost izumrla v Rimu! — In ti, Mirna, ki poznaš Licinija in Hipijo in si videla na lastne oči šele večeraj dvesto gladiatorjev v amfiteatru — ti bi res morala imeti — boljši okus! — Mož —?! Zares! Prihodnjič boš še mleczobnega Parida imenovala moža!“

In obe sta se zasmejala, spomnivši se na zaljubljenega, duhtečega in z vsemi mazili namaznega gledališkega igralca, ki je pred nedavnim časom poskušal svojo srečo pri Valeriji, pa dobil bridko odpoved.

„Mislim, da Parid prav dobro ve, kako misliš o njem“, je nadaljevala Mirna. „Ima sicer čedno lice in zna izborno plesati — pa Placid je še vseeno bolj možata postava, kot on. E, da si ga videla, gospa, danes zjutraj, s kako dražestno malomarnostjo je slonel na svojih blazinah in zbadal svojega vozača, ki je z bičem udaril po ponosnem suznju —!“

„Dovolj o Placidu!“ se je vznemenovala Valerija. „Dolgočasni me! — Kaj je s tistim ponosnim suznjem, Mirna? Zdi se mi, da je nekako preveč zbudil tvojo pozornost! Ali je podoben onim barbarom, ki se z njimi moj sorodnik Licinij tako mogočno hvali? — Ali je lep dovolj, da bi stopal z mojimi Liburnijci pod mojo nosilnico?“

Sobaricine oči so se zabliščale, ko je pomislila, kako prijetno bi bilo, če bi živel z njo pod eno streho in gostobesedno je začela:

„Lep dovolj, gospa?“ je rekla, vzela glavnik iz ust, izpustila mehke lase in zakrčila z rokami v pristni laški živahnosti in naglici. „Lep dovolj, praviš? Ej, Liburnijci bi izgledali poleg njega kakor kavke poleg orla!“

Dalje prihodnje.

Ker je tudi cena zelo nizka. Dobi se v prodajalni Cirilove tiskarne v Mariboru in stane s poštnino vred 56 kron. brez poštnine 6 K manj.

Dne 8. septembra na veliki ljudski shod na Humu pri Ormožu!

Iz Maribora.

m Poroka. Finančni konceptni uradnik Ivan Gračner se je poročil z gospodično Cilko Vrečko iz Zegerja. Naše častitke in voščila!

m Mariborski stanovanjski urad. Na mariborskem stanovanjskem uradu vladajo razmere, ki kriče po remediji. Pri oddaji stanovanj se ta urad prav nič ne ozira na nižje sloje prebivalstva. Samo en primer. Državni nastavljenec nižje kategorije nam piše: Ze pol leta prosim za stanovanje. Vložil sem že štiri prošnje, ustmeno sem pa za stanovanje prosil nič manj, kakor 45 krat, toda dosedaj brezuspešno. Vsa znamenja kažejo, da bom moral na cesto, kajti dosedanje stanovanje mi je bilo sodnijsko odpovedano, a drugega ne dobim. Nekemu v Krčevini stanujočemu učitelju je bilo danih na razpolago kar dvoje stanovanj, čeprav je dotičnik imel lepo stanovanje z dvema sobama v Krčevini št. 118. Merodajne oblasti se pozivajo, naj vendar enkrat napravijo konec paševanju profesorja Vogljanja na stanovanjskem uradu.

m Grajsko klet v Mariboru nameravajo razširiti, da bo dolga 42 m. V Mariboru se močno skrbi za gostilne in banke, prav nič za stanovanja ubožnih slojev. Tudi pod režimom Grčarjevim je tako.

m Spomenik na mariborskem glavnem trgu so začeli popravljati in

obnavljati. Upajmo, da umetnina na svoji individualnosti ne bo trpela, ker vodi dela eden naših najboljših umetnikov Ivo Sojč.

m Posledica suše. V Tattenbachovi ulici je opaziti, da cvetijo divji kostanji. To je naravna posledica suše. Zanimivo je, da se nahaja cvetje v neposredni bližini jesenskih plodov.

m Razstava Stiplovšek-Vidmar. Dne 4. septembra t. l. bo v gornjih prostorih mariborskega narodnega gledališča otvorjena II. umetniška razstava mladih umetnikov Stiplovškega in Vidmarja. Na ogled bo precej šnje število prav lepih umotvorov, zlasti oljnatih in grafičnih slik. Ob 10. uri dopoldne bo razstava otvorjena za povablence, popoldne ob 14. uri pa bo odprta za občinstvo, nato pa vsak dan od 10. do 13. in od 14. do 17. ure in sicer do 24. septembra. — Ljubitelji umetnosti, pridite!

d Obrtna razstava v Mariboru se vrši neprekljeno dne 8. t. m. in se vrši do 25. septembra. Slovesna otvoritev bo dne 8. t. m. ob 9. uri predpoldan. Zanimanje za to razstavo je vsestransko. Izloženi bodo krasni izdelki domače obrti, ki reprezentirajo vrednost čez 4 milijone K.

m Razstavitelj mariborske obrtne razstave se naznanja, da je v nedeljo dne 4. septembra t. l. teh. vodja razstave gospod arhitekt Schell od pol 10. do 11. na razstavnem prostoru istim na razpolago. Ako kdo želi še kakšne informacije na lieu mesta, naj se tam oglasi. Obenem se naznanja, da se preseli tajništvo „Slovenskega obrtnega društva“ za ča. razstave na razstavni prostor in bo poslovalo v takozvani „umetniški sobi“ od pondeljka, dne 5. s. ptembra naprej.

m Pomanjkanje vode v Mariboru. Mestni magistrat razglasa, da je vsled dolgotrajne suše nastalo pomanjkanje vode v mestnem vodovodu, vsled česar se prebivalcem mesta Maribora

strogo naroča, da po možnosti stedi z vodo. Prepovedano je, uporabljati vodo iz vodovoda za domače kopeli, vrtni vodovodi bodo uradno zaprti. V času od 9. ure zvečer do 6. ure jutraj se naj po možnosti ne porablja vode, da se je v nočnih urah nekaj nabere, sicer bi se utegnulo pripetiti, da višje ležeče hiše sploh ne bodo imele vode. Zoper osebe, ki bi se ne ravnale po tej odredbi, bi se kazenski postopalo.

m Mariborski mesarji še vedno stavkajo in nočejo klati telet, ker je cena za 1 kg teletine uradno znižana na 12 K. Pomilovanja vredni Mariborčani se mučijo z nacukavanjem govedine in imajo polne uste slin poželenja po teletini.

m Inspekcija dela za XIII. nadzorniško okrožje v Mariboru naznanja, da je opuščen dosednji naslov „Obrtno nadzorništvo“ in da se nahajajo uradni prostori na Slomškovem trgu št. 10, II. nadstropje (glavna pošta).

m Dr. Karlin Franc, zobozdravnik v Slovenski ulici 9 se je vrnil in zopet ordinira.

m Dr. Vilko Marin zopet ordinira od 5. septembra naprej od 11.—12. in od 2.—4. ure.

Dijaški vestnik.

d Abi.urgentje in akademiki, ki se na novo vpisujejo na belgrajski univerzi, naj prinesejo s seboj razen maturitetnega spridevala tudi dve fotografiji. Vpisovanje traja od 25. sept. do 1. oktobra. Tovariši! „Dan“ vas kliče!

d Na univerzi v Ljubljani se prične vpisovanje najbrže dne 15. sept. Natančnejši datum razglasijo dekanati posameznih fakultet v dnevnem časopisu. Akademski dom je zagotovljen za 120 revnih visokošolcev. Le žal, da se ga je polastil — demokratski bančni ravnatelj, ki pri svojih desetmilijonih pač ne pozna dijaške besede.

Orlovski vestnik.

o Vsem odsekom! Dne 3. in 4. septembra 1921 se vrši na Brezjah katoliški shod in javni nastop Orlov. Bratje, pokažite svoja katoliška načela javno, pobitimo k naši Materi, pred njenim oltarjem izročimo sebe in priporočimo naše delo njenemu varstvu. Kar je bratski češki organizaciji Velehrad, to naj bodo nam Brezje. Vožnja je po vseh železnicah polovljena od 2. do 5. septembra. Udeleženci orlovskih duhovnih vaj imajo na Brezjah skupno sv. obhajilo. Dne 4. septembra na Brezje!

o Celjsko orlovsko okrožje opominja vse odseke celjskega orlovskega okrožja, da nemudoma pošljejo mesečne preglednice za mesec avgust okrožju. Bratje tajniki zavedajte se, kaj je vaša dolžnost. — Tajnik.

o Ljutomerski Orel si je naročil novo zastavo pri mariborskih č. šolskih sestrah. Zastava je mojstrsko delo in Ljutomerski Orel izreka pri tej priliki pristržno zahvalo vsem č. sestram v vezalnici in predvsem prednici tega oddelka č. s. Ani Mikec. Orlovska zahvala tudi g. pasarju Dragotinu Tračnik, ki je umetniško izdelal orla za zastavni drog. Podrobno o res. umetno izvršeni zastavi Ljutomerskega Orla bomo prinesli ob priliki, ko bo zastava rastavljena v Götzovi dvorani.

Novejše.

Parlamentarna komisija za Sandžak. Za proučevanje krvavih dogodkov v Sandžaku odputuje koncem tega tedna posebna parlamentarna komisija tja.

Z Dunaja poročajo, da je opazovati na obmejnih krajih med Kvirtrijo in Madžarsko ogrske tolpe, ki so že napadle Hohenbrugg. Madžari so plenili tudi v Kreissegu in Lafnitzu.

Ječmen, oves, koruzo, vinski kamen

kupim po najvišji dnevni ceni

MILAN JELENKO

Lajtersberg 250, Maribor.

RUŠKA KOČA

pri Sv. Arehu na Pohorju, 1250 m, pošta in železniška poštaja Ruše

Planinsko letovišče v krasni legi

Oskrba od 1. maja do 15. oktobra

Mrzle in tople kopeli Izprehodi po gozdu

Poštna zveza trikrat na teden

Prostovolina dražba.

Sredo dne 7. septembra 1921 predpoldne ob 9. uri v Mariboru ob jarku se vrši preklicni zadevi Janeza Girstmayer-ja na podlagi sodnijskega dovoljenja P V 176/21 prostovoljna dražba približno 9000 l vina različnih letnikov pridobljenega v vinogradu v Rošpohu, s sodi vred. Ob enem se proda 14 sodov z vsebino po 11 polovnjakov. Vino je sodnijsko cenjeno od 8 K do 18 K za liter, sodi od 50 v do 1 K za liter. Prodaja pod sodnijsko cenilno vrednostjo se ne vrši. Največja ponudba se ima takoj poplačati. Pojasnila se dobijo pri oskrbniku dr. ju Oskarju Oroselu, odvetniku v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 14. 495

Pridnega učenca z dobrimi spridevali, sprejme trgovina JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2. 2-3 490

Borovnice, maline in bezgove jagode kupuje Industrija sadnih izdelkov v Selnici ob Dravi. 7-13 467

Ostrožnice, robidnice, brusnice kupuje najdražje Industrija sadnih izdelkov v Selnici ob Dravi. 7-13 469

Zrelo grozdje iz vinogradov mariborske okolice plačuje najbolje Industrija sadnih izdelkov v Selnici ob Dravi. 7-13 468

Dinamo za električno luč pri mlinu ali žagi se proda za 1.600 dinarjev. Več izveste v Mariboru, Koroška cesta 5. Cirilova tiskarna. 470

Inserirajte v Straži!

Absolvent poljedeljske šole, 28 let star, vešč srbskega, slovenskega in nemškega jezika, strojepisja, na razpolago 2 do 3 ure dnevno za pisarniške posle v mestu Maribor. Naslov A. B. pošto ležeče Maribor. 494

Dijaki pozor!

Ako hočete dobro in poceni zimsko obleko, nabavite si isto pri trvdki Rudolf Niefergal, manufakturna trgovina v Mariboru, Koroška cesta 1. Lastna krojačnica. Izdelovanje točno! Nizke cene! 3-3 489

Soboslikarski spretni pomočniki dobijo stalno delo pri V. JENZ, Ilica 47, Zagreb. 2-2 491

Lep, lahek voz na peresa, se zamenja za vino. Vpraša se v Mariboru, Cvetlična ulica 25/1. nadstropje, Josipina Stupan. 1-4 492

Cenjenim odjemalcem priporočam svojo novoizdelano zalogo

čevljev

najboljše kakovosti.

Vzorci bodo izloženi na

Obrtni razstavi S. O. D.

DRAGOTIN ROGLIČ

Maribor, KOROŠKA C. 19, Telet. 197.

Za vzorčni sejem v Pragi

ter za 3-3 478

velesejem v Ljubljani oddajamo legitimacije in znake.

Istotako prodajamo vozne listke za vse želez. proge Jugoslavije in Nemške Avstrije.

BALKAN

d. d. za mednarodne transporte.

Podružnica: Maribor, Aleksandrova cesta 35. Telefon 375. Brzjavni: Spedbalkan.

Kdor ne verjame, naj poskusi, in prepričal se bo, da se kupi: 390

Klobuke, obleko, perilo, čevlje,

čokolenice, potov. košare, torbice za trg in razno galanterijsko blago najboljše in najceneje pri trvdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

LIVARNA

ZA ZVONOVE IN KOVINE

POPREJ DENZELA SINOVI

MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9

je zopet v obratu!

CERKVENE ZVONOVE

Izdeluje surove litve v vseh kovinah in zlitvinah (bron, medenina, aluminij itd.)

UMETNA LIVARNA

RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI

Vsa oprema za žgalnice, kletarstva, pivovarna, opreme za plin in vodovod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine lastnega izdelka. Popravljalnica za brizgalne itd.

Inž. J. & H. Bühl. 166

Prodajalni oddelek: Prodaja vseh inštalacijskih predmetov kakor svetiljk, dinamostrojov, električnih, bencinovitih in dieselovih motorjev.

Inštalacijski oddelek: Izvršitev notranjih inštalacij, visokih in nizkih električnih napeljav, transformatornih postaj, električnih central za mesta, vasi, posestva in tovarne v vsakem načinu električnega toka.

Električna delavnica: Novo ovijenje električnih strojev, popravila in izdelava novih kurilnih predmetov za likalnike, priprave za kuhanje in specialne aparate.

Izdelovanje proračunov in izvršitev inženirskih del za strojne stavbe ter elektrotehniko. 400

Tozadevna pojasnila radevolje vsikdar na razpolago.

„Melistroja“ Maribor.

Trg. odd.: Gosp. ulica 8, telefon 267.

Brzjoj.: Melistroja Maribor

Tehn. odd.: Aškerčeva ulica 22, telefon 94.